

C SURGÓ ÉS V IDEÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap — Megjelenik minden vasárnap

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Egész évre: 4 frt (8 kor.) Félévre: 2 frt (4 kor.)
 Negyedévre: 1 frt (2 kor.)
 Egyes szám ára: 10 kr. (20 fill.)

Szerkeszti:
Dr. Nagy Sándor ügyvéd.
 Szerkesztőség: Csurgó, Széchenyi-tér,
 Kéziratok vissza nem adatnak.

KIADÓHIVATAL:
 Vágó Gyula könyvnyomdája,
 hova az előfizetési díjak és a hirdetések küldendők.
 Hirdetések jutányosan számítatnak.

A mezőgazdaság.

Tagadhatatlan, hogy mi még mindig földmivelő államot képezünk. A lakosság óriási része vagy a saját földjéből él, vagy legalább a más földjének munkálásából.

A földmivelő államokat rendszerint a nép jóléte, gazdagsága, gond nélkülisége jellemző. S mit tapasztalunk ebben az országban? Dacára kifejtett mezőgazdaságunknak földbirtokosaink és gazdáink a legnagyobb küzdelmet folytatják a létfenntartással és birtokaik vagy kevés földjeik épségben tartásáért.

Ugyan nézzük, kutassuk, hogy mi lehet ez magyarázatát. Az ország érdekeire nézve ily fontos kérdést tiszta világitásba kell helyezni, hogy tudva legyen a baj és feltájtassék az orvosság. Földbirtokosaink tönkre mennek, elszegényednek, földjeik apródonként megcsönkulnak, a párhoidas paraszt gazdák pedig, a kik ma saját földjüket művelik, holnap már napszámra járnak művelni a más birtokát, hogy családjukkal, úgy a hogy, megélhessenek.

Talán a mi gazdasági rendszerünkben van a hiba? Oh nem! A versenyképesség tekintetében ez a rendszer messze felül áll sok más államén, mezőgazdaságunk magas színvonalát bámulattal ismerte el csak most legutóbb is az egész világ, látván, a mit kiál-

litásunkon produkáltunk. Más itt a baj, az általános rossz viszonyok átkát nyögjük.

Értjük a rossz viszonyok alatt először is az ország pénz- és hitelintézeteinek mai pénzügyi helyzetét. A pénz megrágult, mert a készpénz folytonosan fogyóban van. Vidéki takarekpénztáraink, bankjaink, hitelszövetkezeteink nem rendelkeznek annyi tőkével, hogy a gazdaközönség sürgős hiteligenyit kielégíthessék. A benyújtott hitellevelek, váltólapok nagy részét pénzhányból, kényszerűségből löki vissza mindenütt a bíráló bizottság, mely ugyanazoknak a felekek szívesen megszavazná a pár száz forintos kölcsönt, ha ez a paraszt gazdának kell — a pár ezer forintot, ha a földbirtokos kéri. De a hol nincs, ott ne keress. Ekkor azután a ki a pénzt igényli, vagy oly uton segít magán, mely a helyzetén csak rosszabbat: eladja előre termését, gabonáját, kölcsönt vesz beváltando dohányára és így olcsó árban adja el úgy szólván egész jövő évi termését, — vagy egy nagyobb fővárosi pénzintézethez fordul, mely azonban nem ismeri a gazda hitelképességét, nem ismeri a telekkönyvet és bármily kicsi is az a kölcsön, betábláztatja a földre, mely által újra csak költségek nehezdednek a gazdára, kinek mindenek felett olcsó hitelre volna szüksége.

Nagy baj az is, hogy a vidéki intézetek, a pénz drágasága folytán, már adnak is kölcsönt: magas százalékra adják. Kis összegeknél 7—8% -ot fizet a gazda, sőt nagyobb összegeknél is elfizet 6 1/2 % -ot a földbirtokos. Őt százalékos kölcsönt váltóra, vagy záloglevélre nem ismernek vidéki intézeteink és földbirtokosaink.

Ezt azonban nem csodáljuk és nem is azért hoztuk fel, mintha szemérem akarnók hányni a vidéki pénzintézeteknek, melyek maguk is megszenvedik az általános pénzsűkséget. Mert hiszen e bankok nyújtottak hiteit, míg volt miből; ezt bizonyítja az is, hogy egy 100.000 forintos alaptőkével bíró részvénytársaságnak rendszerint egy milliót képvisel a váltótárcája. Az aláírók a kamatokat fizetik, de a váltókat a lejáratkor tőketörlesztés nélkül egyszerűen becsereleik. Ez is végtelenül nagy hiba. A vidéki pénzintézeteknek kivétel nélkül be kellene hozniok azt a néhány helyen már kipróbált újítást, hogy egy-egy váltólejáratkor nemcsak az új jogos kamat legyen elegendő az új váltó elfogadására, hanem például a tőkének 5—10 százalékos törlesztése is. A gazdaközönség, különösen ha kisebb kölcsönt kér, rövidlejáratu váltókra szokta azt megkapni. Ha már most ezt a tőketörlesztést behoznák, akkor egy 3 hónapi lejáratlalt benyuj-

T á r c a.

Fáj a szívem . . .

Fáj a szívem, fájl . . . hogy ne fájna
 Utánad én lelkem világa.
 Felém ragyogsz, mint nap az égen
 Édes szerelmem, üdvösségem!

Fáj a szívem, fájl . . . hogy ne fájna
 Érted lelkem letört virága!
 Zöld hant alatt pihensz te régen
 Én szép szerelmem, üdvösségem!

Fáj a szívem, fájl meg se gyógyul
 Elek örökös siratdóul.
 S egyszer majd csak letesznek szépen
 Melléd, szerelmem, üdvösségem!

Biztatás.

Meg nem vigasztal, ámbar tudni jó,
 Hogy a mi lett, mind semmi, elmuló!
 Öröktől fogva nincsen egy pányunk
 S mindentől meg kell szívzakadva válnunk.
 Miként föl és le fordul a kerék:
 Nyomon követi kezdetet a vég.

Mért fájsz szívem hát? mért nem látod ezt be?
 Fölszakgatott, vérző sebed kötőd be!
 Örülj azon, mi a tied ma még.
 Jajgatni, sirni lesz időd elég!

Bpest Hollósy István.

Force majeure.

(C. Crome Schwiening.)

Nem volt még tél, melyet annyira dicsertek volna, mint a mostanit. A koresolya gyárosok bátran hálafeliratot intézhettek volna hozzá s az ifjú hölgyek üde arcán is finom vörös vonásokban fel volt írva a köszönet — hisz már 4 hónap óta a legszebb jégpályával kedveskedett a mi csak volt már évek óta a kis hercegi városban és az „élet a jégen“ a társadalmi köröknek a legkedvesebb foglalkozást nyújtotta a kora délutáni órákban.

Semmi kétség, Ámor maga is többre becsülte a tükörtiszta jégpályát a báltermeknél. Mily gyönyör, karon fogva ide-oda siklani „vele“ a sima pályán és a tarka tömkelegben figyelemre sem méltatva „vele“ csevegni és tekintetet váltani. Mely emberi szív van itt eléggé biztosítva a szerelem tüzveszélye ellen, hogy sértetlenül maradjon?

K. Elza, a titkos tanácsos leánya, a kis város utolérhetetlen jégkirálynője volt. Oly szépen, oly pompásan siklott a jégen, hogy e két epithetont teljes mértékben kiérdemelte. — Körülrajongták őt a báltermekben is, de a szó teljes értelmében állt ez a jégpályán és a ki vele itt párívet leirhatott, boldogabb volt a mesebeli királynál.

Két ur versengett az elsőbségért, hogy a szép Elza kedvence lehessen: B. ügyvéd, egy karcsú, szépen kifejtett fiatal ember, meggyerő modorral és veszedelmesen „érdekes“ vonásokkal és D. hadnagy, egyike a leggazdagabb tiszteteknek, a ki azonban in puncto „szépség“ nem versenyezhetett ellenfelével. — Szép Elza szíve az ügyvéd felé hajlott, a titkos tanácsosi papa pedig a tisztnek adta volna az elsőbséget. Mindkét versenyző erősen küzdött, Elza az elhatározás előtt állott!

Egyszer az ügyvéd és hadnagy majdnem egy időben adott át szép Elzának egy pompás csokrot s egyuttal tudakolózódtak, vajjon ő nagysága ma hajlandó-e kijönni a jégpályára.

Szép Elza e kérdésre igenlőleg válaszolt s mint eszes kis hölgy, miután ma

tott váltóbó, ha egy évben négyszer is prolongálnak, lemenne ez év alatt a tőke 20—40 százalékja. Kis részletekben, 5—10 % -ként pedig elbírná ezt a gazda. Így a bank váltótárcája kisebbednék, készpénze növekednék és kielégíthetné a hitelképes új hitelkeresőket.

De valljuk be a legszomorubb valóságot, hogy földjeink igyis mértéken túl vannak terhelve adósságokkal, sőt számtalan földbirtok már értéken túl van megterhelve. Így azután bármily hasznot hozzon a birtok: az adósság kamata a jövedelmet felemészti és tulajdonosának egész évi fáradsága hiába való volt, mert még a teher-tőke sem kisebbedik. Azután meg jön egy rossz termés, vagy pedig a termények értéke leszáll, vagy nincs mit eladni, vagy nincs alkalmas vevő és a kamatok fizetetlenül maradnak. Mi ennek a következménye? Megütik a dobát a birtok felett és az, aki a gazdaságnál egyébhez nem ért, családjával koldulni mehet.

Ez ellen is orvoslást kellene találni. Alakulnia kellene itt a fővárosban egy országos pénzügyintézetnek, vagy a vidéken minden megyében léteznie egy-egy olyan pénzügyintézetnek, mely elegendő tőkével rendelkezik arra, hogy egy-egy ilyen birtokos adósságát a pénzügyintézet javára összegyűjtve, ötven vagy negyven évi amortizációval fizetteté meg az adós által, ki ezt elbírná viselni; a minden évben ötven vagy negyven éven át egyenlő mértékben fizetendő összeg nem volna teher rá nézve és kötelezettségeinek teljesítése után is maradna tőkéje gazdaságának és családjának fentartására.

A legközelebbi időkben a pénzügyintézeteknek feladatai közé tartozik a mezőgazdák és a földbirtokosok nyomasztó helyzetének orvoslása okos műveletek útján. A kinek olesó hitelle van szüksége és erre a hitelre jó, annak azt meg kell kapnia, nehogy előre el kelljen olesó pénzen vesztegetnie jövő évi termését; a kinek adóssága nagy, de földje olyan értéket képvisel, hogy ha az adósság amortizáció útján eszközöltetnek, a föld

elég biztosítékot képvisel: annak érdekében keresztül kell vinni az amortizációt; a mi pedig általában a hitelnyújtást illeti, legyen arra is gondja a bankoknak, hogy ne adjanak a birtokokra azok értékén felül kölcsönöket, mert ennek következményeit az összes gazdák kénytelenek elszenvedni.

Mezőgazdaságunknak életérdeke, hogy a birtokos osztály vagyoni pusztulását és elszegényedését minden erőnkkel megakadályozzuk.

H i r o k.

— **Eljegyzés.** Spitzer Vilmos csurgói lakos e hó 17-en jegyezte el Adler Fanny kisasszonyt Dombóvárról.

— **Soós Pongrác** anyakönyvi felügyelő a hét folyamán járásunkban időzött, s a csurgói, iharosi, berényi, alsók-sarkadi és berzecei anyakönyvvezetők hivatalait vizsgálta meg.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Medgyesi Lajos kaposvári főgimnáziumi tanárt a zalaegezségi főgimnáziumhoz helyezte át s egyúttal a tanintézet igazgatói teendőinek ellátásával megbízta.

— **A berzecei 24-es agancsos.** Emlegettünk lapunk egyik számában, hogy a berzecei urodalomhoz tartozó erdőségben egy hatalmas 24-es agancsárt ejtettek el. A ritka példányt képező szarvat Gróf Festetics Tasilló a most megnyílt agancs kiállításra küldte fel, a hol az általános feltűnést keltette s a bíráló bizottság az első díjjal tüntette ki. A szarv rendkívüli abnormalitás és 10 kilót nyom.

— **Főgimnáziumi dolgok.** A folyó hó 19-én tartott ig. tanács ülésén, melyen az egyházmegyei gondnok Szabó Kálmán ur is megjelent, egyéb kisebb fontosági ügyek közt, a következő ügyek intéztettek el: — 1. A már teljesen elkészült sőt használatba is vett főgimn. fő- és melléképületek átvetelén s collaudálásra felkért megyei főmérnök Scholt Gyula ur majd egész nap tartó, minden legkisebb részre is kiterjedő felyülvizsgálatot tartott. Néhány jelentéktelenebb hiba, s hiány megjelölése mellett főbb nehézséget az épületek tetőtezen alkalmazott a cserépszindely rossz minőségében látott. — 2. Az építkezési államsegély folyósítása céljából, az ig. tanács megkeresi Antal Gábor püspököt, hogy a vallás és közokt. miniszternél intervenáljon, a szükséges segély összegyűjtésére kiutalása iránt a miniszterium

által kilátásba helyezett s már majdnem minden kellékkel ellátott építkezési államsegélynek a vállalkozott Első magyar hazai takarékpénztár által mielőbb leendő folyósíthatása végett főtisztelendő és méltóságos Antal Gábor dunántúli ev. ref. püspök ur ez ig. tan. üléséből felkérte arra, hogy a magas vall. és közokt. miniszter urnál a keresztyévitel lehetőleg siettetni kegyeskedjék. — 3., Igazgató-tanár előterjeszti, hogy főgimnáziumunkban az I. osztályba 58, II. d. o. 38 III. o. 35, IV. o. 40, V. o. 39, VI. o. 24, VII. o. 24, VIII. o. 21, nyilvános és magán tanuló iratott be, összesen: 272 rendes és 7 magántanuló, tavaly: 275 rendes és 4 magántanuló. — Ezek közül: ev. ref. válásu 106, ag. ev. vallásu 16, rom. kath. 118, izraelita vall. 39, tavaly: 96, ev. ref. ág. ev. 11 r. kath. 119, izr. vall: 32, gör. kath. 2 (az év végén). — 4. Az első osztály számára fentartott két 120 frtos Soltra-féle ösztöndíjból az egyiket Bódizs Sándor nyerte, a másikat egy, egyébként jól készült, de szegénynek éppen nem mondható tanuló helyett Tóth Sándor kiváló és szegény tanuló kapta meg. — 5. Jelenti továbbá, hogy a Kalocsay tanárféle ház 221 frtrel eladott, lebontott, ugy, hogy most már a főgimn. előtti tér teljesen szabadon áll. — Továbbá jelenti, hogy ő az új főgimn. épületbe Kondor József tanár az ő előbbi lakasába, Kalocsay Endre tanár pedig amannak lakasába beköltöztek. — 6. A főépület előtti s körülötte lévő, összesen majd 10 holdnyi területet illetőleg határozatba ment, hogy az igazgató-tanár által már (előbbi megalapodás szerint) felkért állami tanító-képzőintézet kertesze által készített tervezet szerint a főépület előtti tér parkiroztassék; a főt két oldalán dísz akácokkal, a többi rész pedig apróbb, kisebb cserjék- s virágsoportokkal, az előtér két megyéje pedig eleven kerítéssel látando el. — A többi a fő- s melléképület körülöti, nagy terület pedig, az igazgató-tanár kertjén s belsőségén kívül, ligettel alakítandó át egészen, — de ugy, hogy ebből is egy jokora terseg játszó-térre szakítottassék ki a tanuló ifjusag számára a keleti részen. — E nagy terjedelmű liget s park gondozása s télen egyeb dolgokban segédkezés végett egy harmadik iskolaszolga állítandó be, illetőleg javaslandó ez egyh. gyűlésnek. — 7. A tantermek, szertárak újra való felszerelése, természetesen, elmaradt mindaddig, mig az építkezési államsegély folyósítva nem lesz. — 8. A százados ünnepélyre való előkészületek megtevése, a sok végezni való miatt, a jövő, Kaposvárott, nov. 2-án tartandó igazg. tanács-ülésre halasztott. — 9. A vall. s közokt. miniszter ur főgimnáziumunkat egy nagy földgömbbel s egy értékes térképpel ajándékozta meg. — 10. A köztartási új épület elkészülven, szintén felyülvizsgálatot a főmérnök által, de ott csak csekélyebb hibák észleltettek. Megemlítjük itt, hogy a köztartás részére b. Dőry ur ez évben is 1000 fej káposztát ajándékozott. A köztartáson 146-an vannak. — Mindent összevéve az új iskolai év az új épületben elég kedvező jelek közt nyílt meg s azt hisszük, hogy az új épület, kivált ha parkirozása teljesen elkészül, elég jól fog festeni!

— **Hivatalvesztés.** Somogy vármegye közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya a folyó évi október hó 13-án tartott ülésén helyben hagyta ama határozatát, mely szerint Mészöly Lajos böhönyei körjegyző súlyos és ismételt kötelességsértések és nagymérvű mulasztások vétsegei miatt, hivatal vesztéssel büntettetett.

— **Sport klubb van** alakulóban városunkban. Az új egyesület tulajdonképen a már életben lévő bicykli klub kiterjesztése útján létesülne s felölelné a sport minden ágát, testgyakorlatot, vívást stb. A hasznos egyesület közszükségletet képez s így remélhető, hogy minden nehézség nélkül meg fog alakulni annál is inkább, mert most már a főgimnázium díszes tornacsarnoka rendelkezésre áll, melyet a klubb egész éven át használhatna. Felhívjuk az érdeklődők s a mozgalom vezetőinek figyelmét, hogy már évekkal ezelőtt alakult egy ilyen általános sport klubb, melynek alapszabályai is megvannak s így a szervezés annak alapján

mindkét versengő ur iparkodott társaságába jutni, szívbéli szerződés-kötést velt elérni.

D. hadnagy „korcsolya tolelt“-be vágta magát, tudniillik ép a szabótól jövő új ruháját öltötte magára. Valóban, nadrágja „egyszerűségével imponált,“ mindenütt feszes, testhez álló volt. „Akár csak Adonis!“ vélte a hadnagy a tükör előtt, magát remélt igazságos ítélettel méltatva.

Eljött a delután. Szép Elza megjelent a jégpályán néhány barátjától övezve. Tüstént egész kör képződött körülötte. Csak a hadnagy és az ügyvéd nem volt még ott, szép Elza pedig lopva fürkészelt utánuk. Ekkor közeledett a hadnagy nagy íveket írva le. Diadalittasan ragyogtak szemei s már szetnyílt szép Elza előtt a kör, a midőn — átkozott szivarvég! — a hadnagy szikrázó talpa inogni kezdett, karjával hadonázott, hogy az elveszett egyensúlyt visszanyerje és puff, a hadnagy szépen lecsücsült s a kellemetlen helyzet dacára jókedvűen mosolyogni próbált. Hanem a mint fel akart emelkedni, valami figyelemre méltó hidgeget érzett, oly különös hidgeget, mintha az oltalmazó lepel azon a tájon nem volna egészen érintetlen. Óvatosan oda nyult — nagy Isten — kiszakadt! És előtte volt szép Elza barátnői tör-

zsevel — a blamage elkérülhetlen. Ülve maradt és halkán megkért egy ismeretlen urat, küldené el szolgáját köpönyegéért.

Sejtettek a szerencsétlenséget, a csoport diszkrétul eltávozott onnét. Ép, midőn az oltalmazó köpenyt felhuzva a hadnagy felemelkedett, mellette siklott el vetélytársa s fájdalmasan kellett látnia, mint fogta szép Elza kezét és mint siklott vele tova.

Még nincs minden elveszve. Csak hazarubát váltani! Fel óra múlva a hadnagy ismét a jégpályán termett. Tekintete a párt kémlelte és hevesen repült hozzájuk. De az a győzelmes fény az ügyvéd szemeiben — az a szűzi pír Elza arcán — a hadnagnak világfi létére elég volt, hogy tudja, vajjon mi mehetett végbe ama fél óra alatt, míg o távol volt.

„Force majeure!“ mondta halkán, miután köszönve eltávozott. S aztán jött a káromkodás: Ezzermilliókaritás — — —

Innocent.

minden nehézség nélkül könnyen volna esz-
közölhető.

— **Havy szintársulata** mégis megjön. Legalább arra enged következtetni az a kör-
rölmény, hogy maga az igazgató itt járta hét
folyamán. Ugy haljuk azonban, hogy a „be-
jövés“ sok nehézséggel jár, a mennyiben a
társulat nagy adóssággal a legnagyobb nél-
külözéssel küzd jelenlegi állomásán s ha
csak ki nem várják a nemzet szegény nap-
számosait, aligha érnek hozzájuk.

— **Hány tartalékos katona van já-
rásunkban?** A most léfolyt ellenőrzési szem-
lek alkalmából, mint érdekes dolgot, felemlít-
jük, hogy járásunk területén összesen köz-
zel 2320 tartalékos katona van. Ebben a
számban azonban a népfelkelők nincsenek
bent. A 2300 körül 1100 honvédségre és 1200
aközös hadseregére esik. A népfelkelők száma
körül belől 3500 — s így járásunkban köz-
zel 6000 vitéz férfi kelne labra báboru
esetén.

— **Egér fogók.** A földmívelési minis-
terium az elsziporodott egerek pusztítását
előmozdítandó, az ország azon megyei ré-
szére, a hol az egerek igen nagy károkat
okoztak, egérfogókat s más pusztító szere-
ket bocsájt rendelkezésre. Somogyvármegyét
is felhívta a minister, hogy a megye egyes
községeit szólítsa fel, hogy a menyiben
egérfogókra van szükségük: jelentkezzenek.
Járáskban 10 község kéregerfogót, melyek
legközelebb bőseges számban meg is
fognak kapni. Az egerek különben a nagy-
mértvű eszések folytán meglehetősen meg-
fogytak.

— **A szüret.** Járásunk területén min-
dentűt befejezték a szüretet. Ott a hol a
szőlő még épen van: kitűnő bortermés volt,
már t. i. csak mennyiségre, minőség tekinté-
tében azonban a termés nem kielégítő.
Különösen nagy termés volt Sand és Mi-
hály községek szőlő dombjain. A mustot erő-
sen keresik és 12—18 forint veszik

— **Többrendbeli falopások.** Alig, hogy
beállott a kissé hűvösebb idő, a fatolvajok
legiója már megkezdte működését s alapo-
san hozzá látott az ölfá pusztításhoz. Többen
panaszkodnak a nagyobb mérvű falopások-
ról. Felhívjuk rendőrségünk figyelmét az
ingyen melegét kereső tolvajokra.

— **A jószívű községbíró.** Egyik ősi
jogairól híres községünkben történt, hogy a
főszolgabíró a községet és az előjáráságot
vizsgálta s megakarván győződni, hogy a
hivatalos közegei mennyire járatosak a ha-
táskörükbe tartozó dolgokban. Többek között
azt kérde a bírótól, hogy mit tenne az eset-
ben, ha községbe egy igazolvány nélküli
csavargó jönne keregetni. A kérdezett bíró
nagyot néz, hogy tulajdonképen mit is kel-
lene hát neki a csavargóval tenni. Végre
felébred benne az ember s a bírói tekintély
s erély hátrányára így felel: hát kéröm áto-
san adnék szövénynek 1 krt, hogy hadd
leptyön tovább. Ajánljuk a derék jószívű bi-
rót a tisztelt vándorlólegények figyelmébe.

C s a r n o k.

Édes, kis angyalom . . .

Édes kis angyalom,
Lelkem tündössége,
Mit igértél egykor
Jut-e még eszedbe?

Mikor azt suttogta
Remegő kis ajkad,
T'ed leszek mindig,
Soha el nem hagylak.

Mikor ráborultál
Sirva a vállamra,
Megringott felettünk
Az akácfa lomba.

Vagy már elfeledted
Szoke kis leányka,
Hova lett, hova tűnt
Szived fogadása,
Szivem boldogsága

Kaposi Jenő.

Gondolatok az ó gimn. épülettől való megválás idején.

Megjött hát a te nyugalmaztatásod is
te régi épület. Lehet, hogy megújulsz s meg-
ifjodva újra kebliden táplálsz majd egy
ujabb nemzedéket s újra egy századig; de
lehet, hogy magtárkent fogsz kimagaslani
szerencsés fekvésű dombunkon s akkor ezer
évet is batran kiállsz, s telegfolebb fekete-
seggeddel fogod jelezni, hogy már századok
suhantottak el fölötted.

Több mint száz éves vagy s mert nincs
most elő halandó, ki alapkövetétednél vagy
zárokövednél ott lett volna, de még az új
hüvelyednél is hiába keresnel ilyes szemtanu-
t, mondj el tenmagad történeted s mondd,
hogy erzed magadat új köntösödben s ho-
gyan magasztalt agyon a múltban, sőt már a
jövőben is a világ.

Bölcsőmet Alsokon ringatták. Nem tu-
dom, mire fejlettem volna és hogyan, ha ott
maradok; de erős a hitem, hogy a nem ré-
gen alakult alsók-sarkadi tejszövetkezet nem
épített volna hazat, hogy legyen helyisége:
átalakultam volna a tejszövetkezet helyisé-
gére s vaját készítenék ott, hol a vállás
kenettel teljes igéi hangzottak; tejfölt s tisz-
ta tejet ott árulnának, a hol a szelid pro-
fessorok tanítottak, higitott tejet és savót
ott, a hol menyidőrgött a tanár s rendetlen-
ség alkalmával szinte szikrákat lövelt még
a tar koponyá is.

De tovább beszéltek.

Alig voltam másfél éves, máris nagy
utat kellett tennem. Csöbörtől vödörbe jutot-
tam, azaz Alsókról Csurgóra kerültem, még
pedig a falu zselén levő urasági majorba.
Kocsisok, béresek, csordások s más minden-
féle cseledecség nyüzsgött az udvaron; bőgtek
körülöttem a tehének s az ökrök; vontottak a
komondorok; káromkodtak a gazdatisztek.
Mindazáltal híven teljesítém tisztemet és
vártam is egyuttal, hogy előbb vagy utóbb
meg fogok szabadulni ez állatseregletből s
leszen majd külsőleg is megfelelő ábrázatom
s nem birkaakolnak néznek az avatatlanok,
mikor embernevelés a célom.

Hajh, de nehezen ment, míg tisztas
külsőt nyertem: majdnem nehezebben, mint
mostani megújulásom. Bizalom akkor sem
volt, mint most; hit és szilárd akarattal akkor is
oly b'cege és ingadozó léptekkel jártak,
mint a mai napokban; szóáradat özönvízként
ömlött és meg szerencse, hogy a sajtóza-
badtság ismeretlen volt, mert nemely mostani
lapjainkban a minden szabadságot fölülmuló
egymás-jellemzés már akkor egész dicsőse-
gesen felburjánzott volna.

Arra már nem emlékszem, hogy hány
évig tartott az építkezés, csak azt tudom,
hogy sok fát kellett kivagdálni, míg megta-
laltak mostani helyemet.

A majorbéli nyüzsgő élet rideg ma-
gányuya változott s ha föl nem építenek né-
hány szalmafödeles hajlékot a mostani Cs-
okonai-utcában, bizony Isten az ég összes vil-
lámaít s a föld összes rengéseit kértem volna
magamra, hogy nyoma veszszen nem hogy fa-
laimnak, de a dombnak is, melyre kitétek.

Idővel azonban megbékültem s legin-
kább arra voltam büszke, hogy én voltam a
csurgói épületek közt a szépség koronája.
Cseréppel voltam fedve s nem mulandó zsup-
pal; keményen keresztül szállott föl a füst
a magas egek felé s nem az eresz alól go-
molygott ki s büszke voltam azért is, hogy
több irányban is szolgáltam az emberiség
ügyét. Voltam templom, a hová szivesen
gyűlt össze a nép, hogy hallja az Ur szavát,
nem úgy mint ma, hogy szinte konganak a
templomfalak az ürességtől; voltam iskola,
a hol szinte szerzetesi cellákban laktak az
ev. ref. tanárok a mai pedellusdíj mellett és
voltam konviktus, a melyben legtöbbször
kukorica és köleskása volt az étel s mégis
a sok késélesítésben úgy megkoptak az
ajtókat tartó kőoszlopok, mintha reggeltől
estig húst vagdaltak volna az éhező muzsa-
fiaknak.

Benlakásként is szerepeltem. Sok de-
rék ember került ki bentlakóim közül, a
kik, noha rozoga vas ágyakon nyugodtak és

pislogó fagygyu gyertya mellett tanultak,
szálas férfiakká edződtek s éltes korukban
is pápaszem nélkül olvasnak, míg a mostani
puha ágyon nyugvó ifjuságnak nem egy két
virága görbült háttal jár s vérszegény s mihelyt
egyetemre került, cvikkert vagy monoklit
hord, hogy Darwin elmélete, a majomrok-
ság az élő, átmeneti embermajom-alakokon
annál kimuthathatóbb legyen.

Tanítóképző-intézet is valék. Ezek vol-
tak a szép napok. Pap és papné, akarom
mondani, pap és világi vetélykedtek, hogy tani-
tóképző legyen Csurgón s ez időben esett meg,
hogy még egy lánglelkű miniszter is meglá-
togattott; de még most is szegyenlem a szí-
ves látást, mely különösen falaim között érte.

Az idő ezalatt folyton előbbre haladott
s haladtam én is az idővel; de, mint a tu-
dományoknak megtéglásodott komoly, sőt
komor valója, csak lassan, sőt olykor évekig
tartó pihenéssel.

Megszüntem templom lenni, mivel át-
ellenében a hitben való buzgóság diszes temp-
lomot emelt s a képző intézet is, mert jobb
hajlékot talált, itt hagyott. Lettem tehát
azzá, a mivé terveztek, lettem a szó szoros
értelmében vett gimnáziummá.

Lehetetlen volt irigy szemmel nem te-
kintenem a templomra s lehetetlen volt az
új tanítóképző épületet is nem irigyelni.
Évekig ugyanis nem tettek velem egyebet a
főntartók, mint, hogy megmeszelték az évek
hosszu soránát már a méstől is tekintélye-
sen megduzzasztott belső falamat, a külső,
mert külső nem határozott; kivágták a pad-
lóból a megkopott részt és meggyalult, de
őcska deszkadarabot illesztettek helyébe:
ugy hogy ugy festettem, mint a rancos ké-
pü vén kisasszony, ki festékekkel és puderral
fiatalítja fonnyadó vonásait, pedig ezzel még
inkább sietteti vénülását.

Egyszer azonban nagy fölpezsdülést
kezdtem tapasztalni A mostani „Csurgó és
Videke“ c. lapnak korán kimult apja a
„Csurgó“ lap született meg. Irtak belé so-
kan. Talán több volt a munkatárs s ezzel a
tisztelőtáldány, mint az előfizető s jöttek
egymásután a cikkek, a melyek kiátkozták
Tisza Kálmánt s Andrásyt, mert megcsi-
nálták a bosnyák okkupációt; meg leckéz-
tették több más szomszédos lappal Bismar-
kot; a szépirodalmi rész művelői tüze való
karcolataikkal, holdhoz való elégiáikkal s
egyéb fűzfa-zeneményeikkel árasztották el
hasábjait . . . És mégis e lap igen sokat
használt, hogy emelkedjek Csurgónk szelle-
mileg, mivel nem egy komoly és megfontolt
cikkely is szólalt meg benne s legkiválóbbak
voltak azok a közlemények, melyeket most
már jubilálni készülő, de örökifjú ideálistánk
hangoztatott oly formán, hogy nőjön hát be
a fejem lágya is, átjem meg már végre 80
éves koromban s érett ifjakat bocsássak ki
kebelemből s ne félembereket.

Szinte moraj zúdult végig az egyház-
megyén e cikkekre. Az öregek nevettek a
szerintök időtlen terv fölött, hogy Csurgón
főgimnázium legyen s lemondani szerették
volna tanszékéről azt a tanárt, ki legtevé-
kenyebben működött; a hasonkoruak szel-
lemeskedtek nagyon is lapos, prózai vicceik-
kel s különösen az bántotta őket, hogy egy
tanár, hogy mer gondolkodni másképen, és
hozzá tanügyi kérdésben, mint a fentartó
testület nagyobb része. Csak kevesen, de
egész komolyan pedzettek a 8 osztály szük-
ségességét s nyélbe ütötték a különben
rokonszenvetlen tervet.

Ki ezer forintot, ki ötven krajcárt
ajánlott föl, hogy meg legyen a kiegyesítés,
csak az ódsisághoz ragaszkodó, szigorú Cár-
tók nem adakoztak. Minek is? Vagy sike-
rül a megbuktatás s akkor mind lángszavu
próféták állnak a világ előtt, vagy nem si-
került s akkor ők is részt vesznek a dicső-
ségben minden érdemök ellenére is és egyes
alkalmi tősztokkal helyrehozzák, a mit
pénzzel emelni nem akartak.

Lettem tehát 8 osztályúvá. Sok falat
huztak, hogy legyen elegendő szoba; ezáltal
kisebb szobáim lyukakká váltak s egykori
széles folyosóm keskeny sikátorrá változott.

E formátlan átalakulásra dacára ugy-
szólván örömben usztam: hoi azért, hogy

sok, ólommal összetartott, szögletes üveg-táblácskákból álló rámaim, ha nem is egyenlő nagyságu, üveg tábláju de tisztos rámakká váltak; hol azért, hogy az egykoron Csurgón nyomogó Csokonai emlékére irodalmi ünnepeket is rendeztek Csurgón s ez buzatermü Somogyunkban hallatlan eset vala; hol azért, hogy az ébredő szellem mellett magam részére is, melynek külseje nem volt vonzó és belseje visszatartó volt, feltűnt egy-egy reménysugár s lehet, hogy mostani szazados helyemen, lehet, hogy más helyen alkalmazkodom majd a haladó időhöz.

De Istenem, a csalóka remény vajmi sokáig hitegetett s ha nem tanított volna kebelemben „A reményhez“ cz. költemény szerzője, kétségbeesésben felényire szállítottam volna le az osztály-számot, felényire a tanszemélyzetet. Hisz mit keressünk itt? Én mint görnyedő nagymama annyi pajkos gyermekkel, szűk helyiségekben meg nem fértem volna; a tanárok a meg a szűkmarkú fizetés miatt voltak elégedetlenek s csak a vékony szál, hogy

„Majd talán a boldogabb időben“
ők is vergődnek zöld ágra, tartotta őket fűzve énhozzám.

És lám el is jutottunk egész odaig, hogy én több mint száz év múlva, ott hagyva zeges-zúgos hűvelyemet, újra fiatal és rangos díszben tündöklök és munkáim nagyon is megszolgalt méltó bérüket most fogják élvezni legelőször.

Ámde sok munka kellett ahhoz, hogy mindez letesüljön. Sok tervet kellett végig tanulmányozni és eldöbni; a mi nem csoda, mikor országos nevű építészek által készített s a ministeriumtól helyben hagyott tervek helyett a magunk laikus esze különbeket fundált ki.

De megvolt végre az elfogadott terv is; csak a téglá hiányzott, hiányozta a pénz, hiányzott sok tekintetben a komoly eltökélt szándék. Kezdődött is a harc a papiroson s akkora bombák reptültek a polemizálók fejéhez, hogy azt hittem, hogy az utolsó ítélet napig sem ujulok meg. Majd később, midőn mégis félig készen állott mostani új gúnyám, úgy rösteltem akkori piros köpönyegemet, hogy majdnem átkot szórtam még a téglavetőre is, ki gyurta a vályogot, hogy téglá legyen belőle s még inkább azokra, kik ilyen d sztelen köpönyegben akartak hagyni állani talán évekig is.

Ujra jöttek a gombák s a bombák s a mint egykoron a három pápa idejében, egymást séjtották anatemával az ellenpápák: úgy most egymás fejéhez hajigálták az ellenfelek az anatemát s talán most is dobálóznának vele, ha a vallalkozó, kinek hite nagyobb vala, mint a hitetpredikálók csüggedése, rendbe nem hoz s ki nem békíti az egykori heves egymás ellen küzdőket, hogy karöltve és vállvetett munkálkodással közremuukáljanak jövőbeli emelkedésében. Ennyit a multról, most jön a jelen s a jövő.

Jelenleg egy-egy nyitva felejtett ablakomon vígan dudorásznak az őszi szelek; a fürge egerek pajkos játékokat rendeznek rozszant padlóimon; röpködnek a denevérek az est ábrándos homályban folyosómon; szerelmesen hughognak a boglyok az éj sötétjében a tágas padláson; tetőmon pedig a kuvik az éjjeli ő s felelmetes jövőt sejtet baljós-latu hangja.

Félek is, hogy valami csodás meglepetés érni talál. A csodák minálunk nem ritkák, hiszen magam is csoda vagyok. Mint említettem, csurgói gimnázium voltam Alsókon s gimnáziummá lett a birkaakol, mikor Csurgóra jöttem: s így csakugyan magtár lehet belőlem, a mi még nem voltam.

De lehetek egyéb is s mondják is egyesek, hogy belőlem mi válhatik. Nemelyik gőzmalomnak rendezne be, hogy bukják meg az alatom fekvő malom s bukjam vele együtt én is; a fürdőző a volt maiomfürdőt élesztené föl falaim közt s legelső sorban gőzfürdőt, hogy hisz ez alapos hely a gőzfürdőnek, mikor még alacsony hőmérséklet mellett is izzadmányos cseppek hullottak az egykor itt szurkolók homlokáról; a neppártiak apácákat telepítenének falaim közé, hogy lemosassanak eretnek bűneim; a szabad-

elvéek ellenben — szerényen mondva — legalább is néhány honvéd katonát, hogy ezzel is elevebb legyen a szunnyadó csurgói élet.

Van szebb terelés is; de valószínű, hogy bizonyos jellemző lassuságunk evekig nyugodnom hágy, hogy pihenjem ki mult szenvedéseimet és csendes magányomban s mégis majdnem állandó zaj között, elmélkedjen mint talentom, nemely zürzavarosság fölött s mint álló és állandó karakter képviseljem a megcsontosodott antikvitást.

Regi köntösömről, ha ennyit mondotam, elég; új köntösöm vajjon hogy fest?

Szép; de alig van csurgói ember, ki meg volna vele elégedve. Péternek Eifel-toronyig menő magasság kellett volna a közepe, tetejében legalábbis a híres moszkvai repedt nagy haranggal egyenlő nagyságu kongató hasonmással és csillagvizsgáló teleszkopokkal; Pálnak szerényebb az igénye, mert nem kívánt egyebet, mint négy emelettel fölérő egy emeletes palotát, ékesítve csurgói és somogygyházmegyei oszlopos férfiak márványszobraival stb.

Nem is említem, hogy kiszáradt falaim egyeseknél nedvesek mint a vízbe mártott spongya; lejtős udvarom alkalmatlan, mert hamar lefoly rajta a víz; rossz a lépcsőház, mert az udvarból bejövet csak a lépcsők alját látjuk s rossz a jelző villamos csengő, mert fölösleges költéseskedni holmi villamos batteriákra, mikor tehenkeink csengőjével is meg lehetne jelölni az órafutamat.

De, kerem, meg mit nem mondanak Morandini százezreket söpört be a 90 ezer frtba kerülő épületelem; a cserepedel piros, fehér, zöld színre festendő, mint határvidéken lévő tudományos intézete; kihasznált vas sínek helyezendők be támasztekul travers smeink alá; szökőket alkotandó a leendő park közepén, köröskörül pámaerdővel s ide helyezendő a budapesti Danúbium-szobor; a tornacsarnok mögötti teren pedig bőséges vizű artezi kut furando, hogy a Csokonai-liget táján nyit és zart fürdő létesüljön s a vízföldesleg néhány henger-malmot is hajtani képes legyen . . . !

Szép, szép; nagy terveket koholni könnyebb, mint azokat végrehajtani; bírálni és hozzá rosszul bírálni sem nehéz dolog; meg nem elégedni a meglévő jóval és vak-tában beszélni, majdnem mindennapos valami.

No és még egy, hogy elfeledjük, hogy pénz nélkül csak légváratat lehet építeni, a mihez elég a fantázia; az pedig van hal' Istennek bőven a kisvárosi kritikásoknál is.

Hirdetések:

1112. sz. v. 1897.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bir. végrehajtó az 1881. év LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a csurgói kir. járásbiróság által 6742.1897. számú végzéssel a csurgói takarékpénztár végrehajtató javára Skopál Elek és társ. inkei lakosok ellen 230 frt. tökékövetelés és járuléka, erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 625 frtba becsült szarvasmarhák, lovak stb.-ből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Inkén alperesek lakásán leendő eszközzésére

1897. évi november hó 4-én d. u. 3 órája

határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. cz. 10. §-a értelmében a legtöbbet ígerőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Az elárverezendő ingóságok vételára készpénzben, illetve az 1881. évi LX. t. cz. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Egyuttal az 1881. évi LX. t. cz. 111. rendelkezéthez képest felhivatnak mindazok, kik az elárvereztetni rendelt ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző

kielégítéshez jogot tartanak, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés kezdetéig alulírt bir. végrehajtónak egy példányban írásban adják be, vagy addig szóval bejelentésék.

Kelt Csurgón, 1897. év október hó 14-ik napján.

CIFFRAY KÁLMÁN
kir. bir. végrehajtó.

1—1

Arverési hirdetmény.

Alulírott bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a csurgói kir. járásbiróság által 5688.1897 számú végzéssel a somogy-csurgói takarékpénztár r. társ. végrehajtató javára Göröncsér János és társa inkei lakos ellen 65 frt tökékövetelés és járuléka erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 311 frtba becsült tinók, gabna, lovak, fa stb.-ből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak,

Mely árverésnek a helyszínén vagyis Inkén alperesek lakásán leendő eszközzésére

1897-ik évi november hó 6-ik napján dél előtt 10 órája

határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 10. §-a értelmében a legtöbbet ígerőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Az elárverezendő ingóságok vételára készpénzben, illetve az 1881. évi LX. t. c. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Egyuttal az 1881. évi LX. t. c. 111. §-ának rendelkezéthez képest felhivatnak mindazok, kik az elárvereztetni rendelt ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés kezdetéig alulírt bir. végrehajtónak egy példányban írásban adják be, vagy addig szóval bejelentésék.

Kelt Csurgó, 1897. év október hó 15-ik napján.

CIFFRAY KÁLMÁN
kir. bir. végrehajtó.

949. szám. v. 1897.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bir. végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a csurgói kir. járásbiróság által 5631.1897. számú végzéssel a somogy-csurgói takarékpénztár r. t. végrehajtató javára Csippan György David és társ. inkei lakos ellen 370 frtba becsült lovak, gabna, szarvasmarhák stb.-ből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak,

Mely árverésnek a helyszínén, vagyis Inkén alperesek lakásán leendő eszközzésére

1897. évi november 6-án d. e. 1/2 10 órája

határidőül kitzetetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t. c. 10. §-a értelmében a legtöbbet ígerőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Az elárverezendő ingóságok vételára készpénzben, illetve az 1881. LX. t. c. 108. §-ban megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Egyuttal az 1881. évi LX. t. c. 111. §-ának rendelkezéthez képest felhivatnak mindazok, kik az elárvereztetni rendelt ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés kezdetéig alulírt bir. végrehajtónak egy példányban írásban adják be, vagy addig szóval bejentsék.

Kelt Csurgó, 1897. év október hó 15-ik napján.

CIFRAI KÁLMÁN,
kir. bir. végrehajtó.

Kiadó laptulajdonos:

Vágó Gyula.